

Manipuliavimo žuvusiais juodosios technologijos

Vladas TERLECKAS. „Skrajojantys olandai“, anonimai ir kitos keistos aukos

Dirbtinai didinant partizanų aukų skaičių, geresnių rezultatų pasiekama į „Partizanų teroro aukų atminimo knyga“ („Knyga“) vardyną įrašant kažkokius klajoklius, pakibusius tarp dangaus ir žemės. Tai asmenys be gimimo ir/ar žūties datų, gyvenamosios ar žuvimo vietos, be socialinės kilmės, pareigų. Daugelio jų biogramų vienintelis faktas – narystė KP ar jos kandidato statusas, priklausymas komjaunimui. Didelę grupę sudaro tie, prie kurių pavardžių teįrašytas priklausymas, prirašymas prie vieno ar kito miesto, apskrities partinės organizacijos. Prie trečiųjų pavardžių teparašyta, kurio rajono gyventojas. Konkrečiai jų biogramos atrodo taip: Čirba Klemas – 1904–1944, stalius; Jermalavičius Martynas – (?) – (?), Jonaitienė Salomėja – 1884–1943, valstietė; Sauka Antanas – (?) – 1949; Sarmalotovas Trifilijus – (?) – (?),

VKP(b) narys; Riabčiukas Borisas, Michailovičius – (?) – 1948, priklausė Vilniaus apsk. partinei organizacijai. Apie 166 asmenis, iš kurių 59% ne lietuviai, nepateikta jokių žinių. Tad aukų skaičiui padidinti pakanka po ranka turėti lietuviškų pavardžių žinyną. Dažno nužudymas ar žūtis datuojama tokiu „tikslumu“: pokario metais, pokariu. Tad gaudyk vėją laukuose! Maža galimybių išsiaiškinti, kas norima nuslėpti. Beje, nei „Buržuazinių nacionalistinių gaujų siautėjimas „Dzūkijoje“ („Dzūkijoje“), nei „Kruvinos žudikų pėdos“ („Pėdos“) nedaug panašių anonimų. Į akis krinta tai, kad daugelis jų buvo jauni vyrai (turima mintyje tie, kurių amžius žinomas).

Nepaisant nurodytų sunkumų,, galima patikimai manyti, ką veikė į Lazdijų apsk. komandiruotas ir ten žuvęs Ivanas Antipovas; kodėl 1944 m. (?) kaunietis komunistas Baltis gyvybės neteko Turbinų miške; kokie reikalai Vilniaus m. Tarybų r. KP organizacijai priklausiusi P. Celujevą nuvedė į Telšių apylinkes, o Telšių gyventoją B. Bikovskį (19 m.) – į Prienų kraštą, baltarusį N. Čertok – į Varėnos apsk. Skrajoklis A. Balinas iš Volchovo r. (buvusi Leningrado sritis) atsibastė į Lazdijų apsk. ir su kažkokiu N. Kosminu žuvo netoli Ročkų (Ročkių) k. „Atskrisdavo“ ir iš tolimesnių kraštų. „Knygoje“ rašoma, kad 1947-01-02 Varėnos apsk. Grybašos k. namuose buvo nužudytas valstietis S. Bieliajevas (28 m.), buvęs Krasnojarsko srities gyventojas. Kaip jis tapo valstiečiu? Gal Lietuvoje pirko žemę?! Žuvo ir „naujakurys“ I. Ivanovas, deja, nenurodyta, kur jis turėjo žemės. Lietuvoje žuvo ir krasnojarskietis L. Artimovičius (25 m.), atvykėlis iš Velikije Luki Bieliakovas. Į nužudytųjų sąrašus įrašyti ir 1943 m. į Lietuvą vokiečių atvežti iš Vitebsko Fiodoras Isakas ir Ivanas Jezepenkos. Daugelis tokių tapdavo stribais, jų vedliais. Galimai tokie buvo ir Jezepenkos.

Skaitytojams sugraudinti mirga įrašai apie atvykėlių nužudymą grybaujant, riešutaujant, uogaujant. Tai gal ir iš Krasnojarsko buvo atvykę į Lietuvą spanguoliauti?! „Knygoje“ įrašyta auka – 22 m. V. Burovskis, Subartonių gyventojas, nušautas miške uogaujant. Nežinoma, nuo kada jis tapo to kaimo gyventoju, bet visiškai aišku kitkas: tais laikais nebuvo mados ir laiko vyrams uogauti. Tai laikyta „bobų“ užsiėmimu. Uogaujantis jaunuolis būtų išjuoktas, užbadytas pirštais. Nesudėtinga atspėti, kokios „aukos“ slepiamos tokiais įrašais: gyventojas V. Bogdanovas (? – 1947-05-07) žuvo kelyje Raguva – Kavarskas patekęs į pasalą su 5 vyrais; Šaukėnų vlsč. gyventojas Z. Bogdanas (1928 – ?) – kartu su 4 vyrais patekęs į pasalą.

Susipažinkime su dar keliomis „Knygos“ pasakomis. Kalinino srities gyventojas V. Borisovas nei iš šio, nei iš to atsiduria Surdegio geležinkelio stotelėje, sumano pasivaikščioti (tarsi mažose stotelėse ilgai stovėdavo traukiniai), bet „piktadariai“ partizanai nušauna jį ir dar 6 žmones. G. Ci(e)pkovas nušautas Lieplaukės geležinkelio stoties laukimo salėje, iš Polocko atvykęs apsipirkti F. Buiko žuvo (taip „Knygoje“) Adutiškio geležinkelio stotyje. Jei tikrai žuvo, jis nebuvo pirkėjas. Pandelietis Vladas Dzikavičius (1920–1950) žuvo Užubalių geležinkelio stotyje Panevėžio r. Tais laikais kelionės geležinkeliais buvo pavojingos ne tiek dėl partizanų, o kiek dėl siautėjusių banditų. Grįžę iš Vilniaus tėviškėnai dažnai pasakodavo apie nuo vagonų

buferių, stogų ar pro duris išstumtus keleivius. Ar tai buvo dokumentuojama ir kaip žūtis įforminamos? Daug požymių, kad būdavo įrašomi į partizanų sąskaitą kaip dingusieji.

Kita pasaka tokia: 1947-05-16 Adučiškio vlsč. Romaniūnų k. vakaronės metu esą buvo nušautas iš Polocko atvykęs F. Bullo ir 6 kiti žmonės. Jo būta greito susidraugauti ir dar taip, kad būtų pakviestas pavakaroti. Žuvo ir daugiau mėgėjų „svečiuotis“. Antai kažkoks Bulkin, pagal „Knygą“, demobilizuotas iš kariuomenės, buvo nužudytas (1947-03-17) Pelenų k. (Šakių r.) kaimyno sodyboje, „kur buvo atėjęs į svečius“. Ir ko tik nepakenčia popierius! 1947-07-08 buvusi nušauta iš Rusijos atvykusi V. Dergačiova (19 m.) pasisvečiuoti ir ją priėmusi šeima. „Pamiršta“ parašyti, kur ir kokioje šeimoje svečiavosi. Įtarimų kelia ir iš Jaroslavlio srities atvykusios pasisvečiuoti Vlodo Janavičiaus šeimos (3 asmenų) nužudymo

istorija (1948-08-13 Alytaus apsk. Pupasodžių k.). Tardomas partizanas Petras Simanavičius parodė (1951-02-07), kad sušaudė to kaimo valstietį Janavičių, žmoną ir dukrą. Tačiau vėliau (1951-06-12) tardytojai užrašė kitokį jo parodymą. Janavičius negyvenęs Pupasodžių k., o buvęs su šeima atvažiavęs pas gimines atostogų (Archyviniai dokumentai apie nacionalistų antiliaudinę veiklą (Archyviniai). V., 1962, p. 48, 61). Kas čia slepiama ir ko siekiama?

Atsižvelgiant į gerai žinomą faktą, kad reokupacijos pradžioje daugumą KP narių ir čekistų sudarė rusai, darytina prielaida, jog daugelis „skrajojančių olandų“ tarnavo represinėse struktūrose, buvo partiniai ar sovietiniai aktyvistai. Iš pastarųjų paminėtas A. Odincovas. Taip pat aiškėja, kad tarp asmenų be biogramų įrašyti (slepiai) ir okupanto nužudyti žmonės.

„Knygos“ sudarytojai didelių „laimėjimų“ pasiekia panaudodami ir kuopinį būdą, t. y. žmonių, dažnai anonimų, grupių žudymą. Pasinaudojama senu įpročiu. Karo po karo laikais Švenčionių apsk. čekistai įvykių suvestinėse (LYA, f. 3377, ap. 55, b. 79, l. 65–68) rašė taip: „1945-09-14 gautas stribos motinos pareiškimas apie „banditų“ nužudytą jos sūnų; 1945-09-23 „banditų“ grupė nužudė du legalizuotus „banditus“, 1945-09-23 – eigulio žmoną, 1944-12-03 netoli Kaltanėnų nušauti du plento darbininkai. Vieni anonimai. Už jų ką nori, tą paslėpsi.

Dalis anonimų „pritvirtinti“ prie konkrečių asmenų. „Knygoje“ rašoma: 1947-04-19 apšaudžius į Kavarską važiuosią mašiną, žuvo partorgas A. Budrevičius ir dar 5 žmonės; 1946-02-18 Pasvalio r. Nakiškių k. nužudytas partorgas P. Budrickas su 4 vyrais, 1946-06-13 – Merkinės vlsč. valstietis Jonas Valentinavičius ir dar 14 aplinkinių kaimų gyventojų, 1946-10-24 – Prienų parduotuvės vedėja K. Bagdonavičienė su kitais šešiais žmonėmis, grįždami iš paskolų rinkimo akcijos; 1946-10-24 Gruzdžių vlsč. Verbūnų k. gyventojas Stasys Brazauskas po kūlimo nušautas su 5 vyrais, Vytautas Andriulionis (19 m.) – su 7 miško kirtėjais, 1945-12-14–15 Merkinės vlsč. – Juozas Čebatorius su žmona ir dar 8 gyventojais ir t. t. Apie Pabiržės vlsč. pirmininko Mykolo Budriuko žūtį (1945-02-22) rašoma: žuvo su 10 žmonių ginkluoto užpuolimo metu. Pirma, sėkmingai buvo galima įrašyti ir didesnius žuvusiųjų skaičius. Antra, paskolas rinkusius aktyvistus saugodavo stribai. Tad veikiausiai kartu su K. Bagdonavičiene buvo ne kažkokie neapibrėžti žmonės, bet stribai. Kažkodėl nuo „Knygos“ vidurio žmonių grupių žudymų beveik nelieka. Ar sudarytojai pailso? O gal įvykdė planą?

Martirologiniu požiūriu ne ko verti įrašai, kad toks ir toks buvo nužudytas su tėvais, broliu(iais), seserimi(s), o juo labiau parašymai „nužudytas kartu su šeima“. Bevardžiai, be amžiaus, nenurodyti šeimų narių skaičiai. Pvz., rašoma: „Čičinskai – ? – 1946 m., Alytaus raj. Bambininkų km. gyventojai, išžudyta visa šeima. Datkus ar Dapkus – ? – 1945-09-05 Kėdainių raj., gyventojas, naujakurys, nužudytas kartu su šeima.“ Propagandai to pakanka, bet nėra galimybių suskaičiuoti visas aukas, tarp jų vaikus.

Taip įsiskarščiuojama didinti partizanų aukas, kad netenkama nuovokos, parandamas laiko pojūtis. Antai, pagal „Knygą“, partizanai Lietuvoje atsirado ir ėmė žudyti jau 1848 m. Tuomet buvę nužudyti Ukmergės krašto gyventojai Jokūbas ir Pranas Atkočiai. Nekreipkime dėmesio į 1947 m. (!) Akoličios k. Alytaus apsk. partizanų nužudytą J. Simonavičiaus šeimą (6 asmenys), 1645 m. nušautą Trūkiškių k. (Tauragės r.) gyventoją Oną Bendikienę, gimusią 1897 m. Į

partizanų aukų sąrašą pateko ir 1924-03-24 nužudyta Biržų komjaunuolė Bronė Latvėnaitė, 1941 m. žuvęs Kavarsko vlsč. komsorgas J. Apčnikovas, 1943 m. nužudyta valstietė Salomėja Jonaitienė. Nejaucia kuriozo: dalis šių žmonių žuvo anksčiau nei gimė: kaip pamename, abu Atkočiūnai nužudyti 1848 m., bet tėvas gimė 1875 m., o sūnus – 1920 m., Marcelė Barbakaviečienė gimė 1990 m., nužudyta 1946 m.! Nebent įvyko reinkarnacija. Kartais ir žioplumas naudingas, pailgina aukų sąrašą. Du kartus sumeluojama į aukų sąrašą įrašant J. Babachiną. Pirmą, jį nukovė 1944 m. liepą prieš pat įžengiant į Lietuvą „išvaduotojams“ Čedasų savisaugos vyrai su policininkais, o ne partizanai. Antra, Babachinas nebuvo civilis neginkluotas gyventojas, nes priklausė vadinamųjų sovietinių partizanų būriui, turėjo šautuvą ir granatą (Archyviniai, p. 181). Kitą dieną tie patys asmenys sušaudė Potapovą, anųjų partizanų rėmėją. Jis taip pat įrašytas „Knygoje“.

Taip pat partizanų aukoms priskirti dingusieji be žinios, neaiškiais aplinkybėmis žuvusieji. Tokia buvo represinių struktūrų (dokumentavusių žmonių žūtis) siekiamybė ir praktika. Jų pareigūnai „padėdavo“ žuvusiųjų artimiesiems, kaimynams, suimtiems pasipriešinimo dalyviams taip liudyti, arba užrašydavo parodymus tokius, kokių reikėjo.

Iš suimto Z. Pauliko buvo išgauti parodymai, kad partizanas J. K. nušovė Uršulę Navickienę, jos dukrą ir sūnų Zenoną („Pėdos“, p. 87), bet nei šio leidinio sąrašuose, nei „Knygoje“ tarp nužudytųjų jos vaikų nėra. Išėitų, kad per smarkiai suimtąjį kankindami išgavo daugiau parodymų nei buvo nužudytųjų. 1951 m. iš suimto Dzūkijos partizano Zigmo Stravinsko buvo išmušti parodymai (Archyviniai, p. 74, 77–79), kad jis su Vytenio tėvūnijos kovotojais sušaudė 5 žmonėmis daugiau nei jų įrašyta „Dzūkijoje“ ir „Knygoje“. Kiek jis patyrė fizinių ir dvasinių kančių apmeluodamas save ir draugus! Pagal tokius „prisipažinimus“ buvo skelbiami mirties nuosprendžiai. Viena jų panagrinėkime. 1950-09-20 Pabaltijo karinės apygardos karo tribunolas priėmė nuosprendį vienuolikos partizanų ryšininkų, rėmėjų byloje. Partizanui Vincui Vitkui buvo inkriminuotas 26 žmonių nužudymas ar dalyvavimas juos nužudant. Už tai jis buvo pasmerktas sušaudyti (Aukštaitijos ir Žemaitijos partizanų prisiminimai (AŽPP) V., 2006, p. 742). Tačiau „Knygoje“ nėra net 12 „aukų“. Būta išradingų tribunolo narių (jo pirmininkas pplk. Belousas), nes jie parašė, kad 1949-04-22 Jonas Sabockis su šeima buvo sunaikintas, o po dviejų mėn. (1949-06) dar ir pakartas. Nepasisėkė ir K. Laurinavičiui. Pagal nuosprendį, jis 1948-06-15 buvo sušaudytas, o 1949 m. rugsėjį dar ir pakartas. Smagumas tuo nesibaigia. Mat V. Vitkus dalyvavęs 1948-10-17 kautynėse su sribais, kuriose jų žuvo 9. Bet bendrablyiui partizanui Joakimui Šefrifui (vokiečiui) įrašė tokį kaltinimą: 1948-10-17 „kartu su kitais banditais dalyvavo liaudies gynėjų užpuolime, į juos šaudė iš šautuvo, buvo užmušti 9 MGB kovotojai“ (AŽPP, p. 743). Ir netikėk prisikėlimais, išsivertimais! Kai kam tokios rašliavos – dokumentai, net patikimi.

Kam dar enkavedistams reikėjo kruvinų „įrodymų“? Vienas jų tikslas galėjo būti būsimiems mažasmegečiams istorikams, intelektualams palikti „faktų“, kad toliau būtų nuodijama tautos sąmonė.

Jonas Kardauskas (iš Simno vlsč.) liudijo, kad 1945 m. buvo nušauti jo žmona, sūnus (komjaunuolis) ir dvi dukros („Dzūkijoje“, p. 76). „Knygoje“ tokios aukos neįrašytos. Pagal čekistų užrašytą V. Monkelytės pasakojimą (1952-10-13), 1947-11-07 partizanai nužudė jos tėvą Antaną ir dėdę Juozą (Miroslavo vlsč. Pupaso k.) Gi jos sesuo P. Gavėnienė išdėstė kitokią versiją: esą buvę nužudyti jos abu tėvai (tėvą vadino Jonu), sesuo Ona (g. 1931 m.), brolis Česlovas (g. 1936 m.) bei tėvo brolis Antanas su sūnumi („Dzūkijoje“, p. 60). Skaitai ir negali patikėti, kad po 5 m. taip galėtų painiotis, pamiršti tėvo vardą jaunos dukros. Gal jas kaustė gyvuliška baimė? Labiau tikėtina, kad raštininkai užrašė dvi skirtingas versijas, o mes kepurnėjamės ir nesurandame galų. Baigiant šią istoriją, pasakytina, kad iš daugelio minėtų „aukų“ „Knygoje“ įrašytas tik Antanas Monkelis.

T. Ažukas (Seirijų vlsč.) liudijo, kad 1948-09-03 vakare jo namuose susirinkusį jaunimą staiga iš lauko apšaudžius kulkosvaidžiais ir automatais, žuvo apylinkės pirmininko sūnus Vladas Doleizeris („Dzūkijoje“, p. 75). Niekas nematė, kas šaudė, bet „žinojo“, jog tai „banditų“

darbas. „Knygos“ sudarytojams ši istorija pasirodė patikima, Dolozerio pavarde įrašė į aukų sąrašą.

Tardomas Tauragės krašto partizanas Steponas Rūkas davė parodymus, kad 1947 m. sausį suėmė sovietinį aktyvistą, Gargasų k. gyventoją Stasį Bielskį, jo žmoną ir sūnų vežėsi į Jurbarko mišką, bet buvę užpulti NKVD kareivių. Jis tvirtino: „Vežimą su Bielskių šeima praleidome į priekį, o patys ėmėme jį dengti automatų, šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi“ („Pėdos“, p. 40). Vėliau sužinojęs, kad Bielskius sušaudė mūsiškiai. Nuostabu: pasmerktus mirčiai rizikuodami gyvybėmis saugojo ginklų ugnimi, o po to nužudė.

Be jokios gėdos į „Knygą“ įrašytas žinomas kraštotyrininkas, pedagogas Matas Untulis. Siekiant nuplauti tikrųjų žudikų kruvinas rankas, iš J. Tautkaus-Tautkevičiaus buvo išgautas „svarus“ parodymas: du partizanai pasakojo apie tautosaką rinkusio senuko nušovimą (Pėdos, p. 132). Seniai ši klastotė dokumentiškai demaskuota.

Suversti už žudynes kaltę partizanams padėdavo ir laisvieji. Vieni įbauginti bijodavo nurodyti tikruosius žudikus. Jei atsirasdavo drįstančių įvardyti žmogžudžius, vis vien popieriuose įrašydavo, kad žudikai – „banditai“. Tauragnų sribai privertė kaimynus pasirašyti, jog jie apgynė nuo „banditų“ nužudytų tėvų vaikus“.

Į „Dzūkijos“ sąrašus ir „Knygą“ įrašytos dvi tokios aukos – 1949-07-14 nušauti Lynežerio k. (Varėnos apsk.) gyventojai Aleksas Kaziunevičius („Dzūkijoje“ Kaziukevičius) su sūnumi Edvardu. Čekistai užrašė tokį Kaziunevičienės liudijimą: pavakary netoli jų namų sustojusi mašina, vyras ir sūnus nuėję prie jos, greitai išgirdusi kelis šūvius, nubėgusi prie mašinos pamatė negyvus savo vyrus ir vaikštinėjantį vairuotoją, bet jo nepaklaususi, kas nušovė. Nereikėjo ir klausti, partizanai nevažinėjo „viliukais“ ir nešaudė sutiktųjų. Šioje istorijoje nuostabiausia tai, kad Kaziunevičienė išsigynė nežinanti, kas nužudė jos vyrus, bet „žinojo“, jog tą vakarą Lynežeryje „banditai“ užmušė 6 žmones („Dzūkijoje“, p. 153). Savaip įdomūs ir kitos liudininkės – Onos Levulytės – parodymai („Dzūkijoje“, p. 166) čekistams apie artimųjų žūtį. 1948-07-23 nepažįstamiems ėmus belsti į duris, ji pasislėpusi kiemo duobėje, o ryte pamačiusi nušautą tėvą, seserį ir brolių. Vadinasi, ji nematė žudikų. Be to, pareiškė mananti, kad 1948 m., dingusius brolius Juozą ir Praną nužudė banditai už tai, kad tarnavo sovietų kariuomenėje. Pranas dingo išvedęs parduoti karvę, Juozas išėjęs pas tetą pasiskolinti arklio. Bent Praną galėjo dėl pinigų nužudyti plėšikai, o Juozas Levulis, atrodo, buvo „prisikėlęs“. „Knygoje“ įrašytas 1952-05-08 žuvęs Merkinės milicininkas Juozas Levulis. Gal prieš tai dirbo ir slaptesnį darbą.

Ir šiais laikais pasirodo „patikimų“ liudijimų apie žudikus partizanus. Štai R. Mackevičienė-Pociūtė iš pradžių nurodo, kad jos tėvus 1946-11-18 nužudė nežinomi ginkluoti asmenys, bet toliau „pasitaiso“: „visi kalbėjo, kad nužudė miškiniai (Dievai jų nepagailėjo, p. 243). Už žuvusiųjų artimuosius geriau informuoti pašaliečiai?! Nesudėtinga kam nors pašnibždėti kas reikia. Kitiems net nekyla jokių abejonių, kad visuomet žudikai – tik partizanai. B. Kerpauskienė nedvejoja, kad Papilės vlsč. Gyvolių k. avižų lauke rasti papjautų V. Barusienės ir 14-mečio sūnaus lavonai – „banditų“ darbas. Nuo aiškiaregystės vaistų nėra. Buvęs Seimo narys A. Bendinskas visiškai susipainiojo. 2006 m. išleistoje knygoje „Be pagražinimų“ (p. 217) rašė, kad jo tėvą 1945-04-12 nušovė NKVD kareiviai, o brolis Juozas žuvo 1948 m. 2009 m. išleistuose „memuaruose“ žudikų jau „nežino“, dėsto taip: „Tėvą nušovė 1945 m., brolių – 1948 m.“ „Knygoje“ jie – partizanų aukos. Dirbama, plušama iki tiek, kad kai kurie asmenys nužudomi du kartus – represinių struktūrų ir partizanų. Vardyne „Genocidas“ (1998, t. 2) įrašytas NKVD ir sribų aukas Joną Dziką, Joną Gaidį, Stasį Gaigalą, Dominą Ivanauską, Ivaną Ivanovą „Knygos“ sudarytojai „leidžia“ nužudyti partizanams. Šie du kartus nušauna Butrimonių gimnazistą Joną Baranauską.

Ne prie vienos pavardės parašyta: dingo be žinios, išėjo iš namų, išvažiavo į šokius ar į mišką malkų ir negrįžo. 1945 m. be žinios dingo komsorgas J. Anuklis, 1946 m. – komsorgas J. Antanavičius, komunistas Juozas Janukevičius ir kt. Galima manyti, kad juos likvidavo

rezistentai. Abejotinos kitos istorijos. „Knygoje“ rašoma, kad Biržų apsk. dirbusi komjaunuolė Paulina Calkaitė buvo pasiūsta dirbti LKJS CK, bet atvykusi į Vilnių dingo. Pateikiamas toks įrodymas: „Manoma, kad nužudyta buržuazinių nacionalistų“. „Manytojai“ – čekistai. „Nacionalistams“ suversta ir kaltė už Kuktiškių vlsč. žemės skirstymo komisijos nario Jono Čepulio nužudymą (1948 m.) Vilniuje. Abu jie nebuvo tiek svarbūs veikėjai, kad partizanai rizikuotų atvykti į Vilnių jų nubausti. Veikiausiai juos nužudė mieste knibždėję plėšikai.

„Knygoje“ į partizanų aukų sąrašą įrašyta 1950-01-24 iš Baltarusijos atsibasčiusių plėšikų nužudyta V. Babinskio šeima (4 asmenys), gyvenusi Stulgių apyl. Švenčionių apsk. (LYA, f. 3377, ap. 55, b. 79, l. 78). Prisiminimuose užrašyta daug faktų apie plėšikų nužudytas šeimas. Alytaus apsk. Barkūniškio, Genių, Kelmonių ir kituose kaimuose naktimis siautėjo plėšikai, apsimetę Lietuvos partizanais. Šie juos, Karklynų k. gyventojus (vyrą, žmoną ir 16 m. sūnų) sučiupo, jų namuose rado keletą statinių prisūdytos mėsos. Karo lauko teismas nuteisė juos (pavardės nenurodytos) mirties bausme. Deja, kažkaip su jais žuvo ir 12 m. mergaitė. Gal netikėtai ji puolė prie mamos. Įdomu, kad net giminės jų nelaidojo. Rašoma, kad Nemakščių krašte plėšikai nužudė 11 gyventojų. Esą tai padaręs pasamdytas žudikas Petraitis su 3 sėbrais (A. Girčys. Nemakščiai. V., 2010). Jų aukos Jonas Ačas ir Jonas Skarbalius atsidūrė „Knygoje“.

Leonas Laurinskas įvardija ne vieną partizanų vardą teršusį plėšiką ir jų grupes, kuriose telkėsi buvę sribai, „pabėgėliai“ iš milicijos mokyklų, iš partizanų išvartieji ar pasitraukusieji. Partizanai gaudė ir pelnytai baudė. Kartais juos aplenkėdavo milicija. L. Laurinskas mini, kad plėšikai sušaudė Šveistų šeimą, nušovė Šalpėnų apyl. pirmininką Juožą Kvalį. Enkavėdistai nesidomėjo šiomis žmogžudystėmis, neieškojo žudikų. Juos „sutvarkė“ partizanai. Gal dėl šių aplinkybių „Knygoje“ nėra minėtų aukų. Šitaip surandami papildomi „faktai“, turintys įrodyti, kad partizanai vykdė plataus masto baudžiamąsias operacijas ir nuslėpti represinių struktūrų žudynes. Tai buvo vienas svarbiausių teroro organizatorių tikslų.

Istoriografijoje neskirtas reikiamas dėmesys labai svarbiam dalykui – MGB ataskaitų turiniui, struktūrai. Sprendžiant pagal literatūroje skelbtas ataskaitas, jų 2-je dalyje, kurioje būdavo įrašomi čekistinių karinių operacijų metu patirti nuostoliai, nėra eilutės (rodiklio) apie nužudytus, sužeistus ir suimtus civilius. Juos įrašydavo į ataskaitos 1-osios dalies (partizanų antpuolių metu padaryti nuostoliai) eilutę „civiliai gyventojai“. Taigi represinių struktūrų pareigūnams buvo privalu visus žuvusius gyventojus įrašyti į partizanų sąskaitą. Kaip anksčiau rašyta, į ją patekdavo dalis nukautų sribų, milicininkų, čekistų ir partinių sovietinių aktyvistų. Šiuo požiūriu labiausiai buvo klostojami duomenys apie aktyvistų žūtis Dzūkijoje. Pagal „Dzūkijoje“, Lazdijų r. žuvę aktyvistai sudarė vos 4% visų aukų, partizanų labiausiai baustų vietinės administracijos pareigūnų sušaudyta tik 10. Aiškus absurdas ir priešingybė „Pėdų“ taktikai. Pagal juos, Jurbarko r. žuvo 63, Raseinių r. – 73 vietos pareigūnai. Kažin ar pavyks išsiaiškinti, kiek šiomis manipuliacijomis buvo padidintas civilių gyventojų, partizanų aukų skaičius. Per daug nesuinteresuotų tuo.

Turbūt neįmanoma sugalvoti didesnio Lietuvos pavergėjo struktūrų nukankintų, nužudytų žmonių atminties išniekinimo, kaip „suguldyti“ juos „Knygoje“ kartu su žudikais.